

starts to dominate. It is important to specifically teach children to percept, because without teaching this process preserves continuity, inaccuracy, and syncretism. In the end of preschool age perception possesses following qualities: abjectness, integrity and sensibility. Perception becomes purposeful process, in which violent actions are distinguished – consideration, search – from schematic, undifferentiated it passes to integral purposeful observation.

Keywords: creative perception, perceptive activity, cognitive activity, abjectness, integrity and sensibility of perception, recognizing, interpreting, new information, pre-school age.

Отримано 16.12.2014

УДК 159.954.4

Віннічук Ірина Петрівна

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ УЯВИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Віннічук І. П. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ УЯВИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ. В статті вивчається роль сучасних умов соціуму в розвитку творчої уяви молодших школярів, аналізуються фактори негативного впливу інформаційного суспільства на особистість, що формується. Зокрема, серед них – зловживання мобільним зв'язком, комп'ютерними іграми, перегляд телепередач на тлі загального зменшення кількості рухливих та соціально-рольових ігор. Підсумовуються напрацювання вчених, котрі займалися дослідженням вищезазначеного психічного процесу на даному віковому етапі. Розповідається про трансформацію ігрової діяльності в житті дитини, дефіцит спілкування. Особлива увага приділяється феномену новітньої ляльки та її етико-естетичної значимості у вихованні підростаючого покоління. Йдеться про зміни в традиційній ієрархії сім'ї, про співвідношення часових затрат учня, про градацію батьківської аудиторії за ставленням до своїх обов'язків та роль даних факторів у формуванні особистості. Окреслюються визначні чинники предметно-інформаційного середовища з огляду їх значимості для розвитку творчої уяви. Споживацькі акценти сучасності визначаються як деструктивні важелі для останньої. Ситуація ускладнюється відірваністю дітей від природного середовища. У тренінговій системі КАРУС, розробленій В.О. Моляко, вбачається засіб розвитку творчої уяви. З цією метою пропонується адаптація її та впровадження на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі.

Ключові слова: творча уява, стратегія, тренінгова система КАРУС, комбінування, аналогізування, реконструювання, універсальна стратегія, стратегія спонтанних підстановок.

Винничук И. П. ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКОГО ВООБРАЖЕНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ. В статье изучается роль современных условий социума в развитии творческого воображения младших школьников, анализируются факторы деструктивного влияния информационного общества на формирующуюся личность. Среди них – злоупотребление мобильной связью, компьютерными играми, просмотр телепередач на фоне уменьшения количества подвижных и социально-ролевых игр. Суммируются работы ученых, которые занимались исследованием вышеуказанного психического процесса на этом возрастном этапе. Описывается трансформация игровой деятельности в жизни ребенка, дефицит общения. Особенное внимание сосредотачивается на феномене современной куклы и ее этико-эстетической значимости для воспитания подрастающего поколения. Рассказывается об изменениях в традиционной иерархии семьи, об соотношении часовых затрат ученика, о градации родительской аудитории по отношению к своим обязанностям и роль данных

факторів в формуванні личности. Виділені ключеві параметри предметно-інформаційної середовища з точки зору їх значимості для розвитку творчого уявлення. Потребительські акценти сучасності визначаються як деструктивні фактори для даного психічного процесу. Ситуація ускладнюється відокремленістю дітей від природного середовища. В тренінговій системі КАРУС, розробленій В.О. Моляко, бачиться потенціал розвитку творчого уявлення. З цією метою пропонується адаптація її і впровадження в практику шкільного життя, а саме, використання її на уроках образотворчого мистецтва.

Ключові слова: творче уявлення, стратегія, тренінгова система КАРУС, комбінування, аналогізація, реконструкція, універсальна стратегія, стратегія спонтанних підставок.

Постановка проблеми. Виховання гармонійної особистості потребує належного розвитку уяви, адже саме її успішне функціонування лежить в основі творчості. Молодший шкільний вік – чутливий період для розвитку творчої уяви, котра розуміється нами як різновид уяви, спрямований на створення нових, цілком оригінальних образів. Це, в свою чергу, покладає на батьків, педагогів, психологів величезну відповідальність за ефективне його використання. На сьогодні ряд атрибутів сучасності, до яких ставляться досить толерантно, блокують формування вищезгаданого психічного процесу.

Вихідні передумови. Віковим особливостям розвитку молодших школярів присвячено багато праць як загального спрямування (Л.І. Божович, Г.С. Костюк, Н.А. Менчинська, М.І. Моро, О.В. Скрипченко), так і вузькоспеціалізованих, що стосуються процесу уяви (Л.К. Балацька, Л.С. Вигоцький, А.С. Денисюк, А.В. Петровський, Ю.Ю. Самарін). Є роботи, котрі висвітлюють окремо взяті фактори деструктивного впливу на особистість. Так, згубні наслідки комп'ютерних ігор репрезентує книга В.В. Абрамцевої. І.Я. Медведева, Т.Л. Шишова розкривають роль ЗМІ у вихованні дитини. О.А. Федій розглядає новітні атрибути життя крізь призму естетотерапії. С.С. Коломзіна ділиться емігрантським досвідом виховання дітей у США, країни, котра з багатьма психолого-педагогічними проблемами зіткнулася першою. Суто уяві присвячені новітні дослідження А. Жатсель, М.О. Зябліцевої. Дана стаття – спроба аналізу сучасної ситуації розвитку молодшого школяра з огляду її впливу на формування творчої уяви дитини. Новизна полягає в пропозиції використання тренінгової системи КАРУС як засобу розвитку творчої уяви та протидії регресу останньої.

Мета статті: проаналізувати сучасні умови розвитку творчої уяви молодших школярів. **Об'єктом** дослідження є творча уява. **Предмет** дослідження – особливості розвитку творчої уяви в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Основною тенденцією в розвитку уяви молодших школярів є “перехід від переважно репродуктивних її форм до творчої переробки уявлень, від простого їх комбінування до логічно обґрунтованої побудови нових образів” [2, с. 134]. Діти починають вимогливо ставитися до витворів уяви, у порівнянні з дошкільнятами їх малюнок стає повнішим, деталізується. З кожним роком збільшується швидкість продукування образів уяви, зростає їх багатоконпонентність [2, с. 134-135]. Дедалі частіше

виникає бажання зобразити річ якомога краще, народжується критицизм сприйняття власних робіт.

Початком якісно нового етапу розвитку творчої уяви називає В.С. Кузін вступ до школи [7, с. 203]. Значно розширюються знання, які отримує малюк, систематичне оволодіння різноманітними вміннями та навичками конкретизує образи, обумовлює їх продуктивність [7, с. 203].

Унікальність даного часового відрізка полягає ще й в тому, що водночас колоритно й повноцінно можуть поєднуватися гра, навчання, праця. “Уявляючи ігрові ситуації й реалізуючи їх, дитина формує в собі цілу низку особистісних якостей, таких як справедливість, сміливість, чесність, почуття гумору. Через роботу уяви відбувається компенсація недостатніх поки що реальних можливостей дитини долати життєві труднощі, конфлікти, проблеми”, – зазначає М.О. Зябліцева [4, с. 98].

Науковці одностайно підкреслюють важливість виконання творчих завдань як для загального розвитку школяра, так і для формування уяви зокрема. Проте останній процес не функціонує ізольовано. Для його ефективності потрібно володіти певним арсеналом знань, умінь, навичок, щоб витвори фантазії піддавались матеріалізації.

Кожна епоха вносить свої корективи у формування особистості, і наше сьогодення – не виняток. Зупинимося на деяких його аспектах. Зокрема, на мобільному зв’язку. Розглянемо його вплив на динаміку розвитку творчої уяви.

Загальновідомо, що одним із основних завдань початкової школи є навчити дитину вчитися. Обов’язковими компонентами подібного вміння є планування та самоконтроль. І перше, і друге потребує активізації уяви. При плануванні школяр має чітко бачити етапи власної діяльності, бути готовим до непередбачуваних ситуацій та альтернативних дій. Доступність мобільного зв’язку значно знижує мотивацію докладання власних зусиль для розв’язання проблемної ситуації. Водночас багато батьків постійними дзвінками перебирають на себе функцію самоконтролю, внаслідок чого вона атрофується. В основі її механізму – порівняльний процес між уявлюваною моделлю поведінки та реальністю. Отже, регрес планування та самоконтролю автоматично призводить до деградації уяви.

Розвиваючи думку, зауважимо, що сучасні винаходи поступово зводять поняття “листування” в розряд історизмів. Зазначимо, що лист – це концентрат думки, котрий створюється в результаті напруженої співпраці низки психічних процесів, в тому числі й уяви. Намалювати в своїй фантазії адресата, передбачити його реакцію – досить складно, проте надзвичайно корисно. Підтверджують дану тезу й слова естахеологічної казки для дорослих Густава Водічки: “Скрипіти пером – заняття не з легких. Проте тато сказав: “Всі, хто не пишуть, виростають дурнями”... Щоб люди не забули письмо, він заборонив усі телефони в нашому королівстві, і йому ніхто не посмів заперечити. Тому що мій тато король!” [3, с. 21]. Листування через електронну пошту збіднює творчий процес спілкування, адже власноруч виведені літери куди глибше розкривають внутрішній світ автора, його емоції та переживання, ніж

стандартизований шрифт, котрий позбавляє дописувача графологічних можливостей творчого самовиразу.

Не зважаючи на те, що провідним видом діяльності в початкових класах є навчання, не втрачає своєї актуальності гра. Даний етап Д. Ейнон називає “середнім періодом дитинства”, продовжується життя в світі фантазій, проте форми, яких набуває цей світ, вже інші, вони відображають “нове життя та вплив ровесників, що зростає”. Дитина сама вигадує та відтворює героїв. Подібна гра досить характерна для 6-річного віку, а “у вісім – дев'ять вона стає основою її фантазій” [11, с. 145]. До негативних здобутків нашого часу віднесемо поступове зникнення багатьох соціально-рольових та рухливих ігор. Досить часто доводиться спостерігати, що точкою згуртованості стає планшет, нова модель телефону. Безпосереднє спілкування з однолітками відступає під тиском комп'ютерних ігор, в яких нівелюється акт творчості. Зауважимо, що, за результатами дослідження, “жоден з існуючих типів комп'ютерних ігор не створює справжньої ігрової ситуації” [1, с. 84]. Соціально-рольова гра – школа життя, моделювання ситуацій реальності, апробування взаємин, творчий акт. Зменшення її питомої ваги автоматично призведе до особистісного регресу індивіда. Безкомпромісно висловлюється з цього приводу С.С. Куломзіна: “Діти, позбавлені гри, зупиняються в своєму духовному розвитку” [6, с. 156]. Професор проаналізувала та виокремила чинники, котрі заважають розвитку дитячої творчої гри, котра, в свою чергу є тренажером для уяви. Отже, дозволимо собі припустити, що нижчезазначені фактори справлятимуть аналогічний вплив і на даний психічний процес. Дослідниця говорить про гіпнотизуючу дію екрану. Використання такої “теленяні” – надзвичайно спокуслива для батьків річ, проте, таким чином, ми віддаємо дітей “під владу заворожуючої сили екрану, яку дуже важко потім контролювати” [6, с. 156]. Пасивне споглядання блакитного екрану, ігнорування потреби в руховій активності, недозоване споживання інформації, нерідко сумнівної якості, – неповний перелік негативних ускладнень перегляду телепередач. Чергову втрату потенціалу розвитку особистості доводиться спостерігати, коли взаємодія між дітьми закінчується там, де починається перегляд телепередач або комп'ютерна гра. Спілкування, що вимагає роботи уяви для передбачення реакції співрозмовника, точного опису своїх думок, переживань, відступає на другий план. Суголосні попереднім міркуванням й думки французької дослідниці уяви А. Жатсель. Йдеться про те, що дитина-глядач або учасник відеогри отримує набагато більше задоволення від екрану, ніж від спілкування. Це пояснюється тим, що, на відміну від першого, де все спокійно, керовано, останнє передбачає певні труднощі, конфлікти, протиріччя. Авторка певна, нетривалий перегляд корисний лише для втихомирення дитини, а в решті випадків він просто заважає формуванню фантазії [5, с. 50-51].

Зауважимо, що до вищезазначених деструктивних впливів О.А. Федій додає ще й комікси, котрі “гальмують розвиток дитячої фантазії та уяви, призводять до гротескного автоматизму, псують природний перебіг процесу формування духовного та душевного у структури особистості” [10, с. 25].

Нині з'явилося багато приватних гуртків, секцій, котрі обіцяють всебічний розвиток дитини. Поруч з їх позитивними здобутками та напрацюваннями є тенденція, котра змушує замислитися над зворотною стороною медалі. Остання полягає в тому, що тотальна мода на максимальну позашкільну зайнятість мінімізує час, проведений вдома. Батьки делегують свої повноваження педагогам, забуваючи про те, що основні важелі впливу на розвиток особистості все ж таки в їх руках. Сфера творчої активності зосереджується поза межами сім'ї. В результаті дім не сприймається як середовище креативу, фантазії, хоча саме тут зосереджуються їх найпотужніші резерви. Вищезазначений факт породжує до того ж проблему відпочинку, адже найбільш повноцінним та ефективним він може бути саме вдома. А. Жатсель додає, що дитині об'єктивно необхідна свобода, а інколи й просто періоди, вільні від будь-яких справ. Дівчаткам та хлопцям “потрібно мати достатньо часу помалювати, пограти в ляльки чи в солдатики, помріяти, почитати, але вдома” [5, с. 40].

Також доводиться спостерігати, що в позашкільних гуртках образотворчого спрямування надається перевага субмистецтву. Квілінг, декупаж, оригамі – захоплюючі, безумовно, заняття, проте тут перш за все відпрацьовується техніка, оперування відбувається готовими елементами, фантазія обмежена “вихідними даними”. Крім того, часто ефектність домінує над ефективністю. Скопіювати з інтернету пейзаж, розфарбувати по числам, перемалювати фотографію – набагато простіше, ніж працювати з натурою. Споживацькі акценти сучасності структурують предметно-інформаційне середовище, яке нині оточує молодших школярів. Зауважимо, що його також слід розглядати як вагомий чинник формування особистості загалом та уяви зокрема. Із нашого побуту зникають речі, які дають поштовх фантазії. Речі, котрі передаються з рук в руки, в яких зберігається людське тепло, що дало їм життя. Сьогодні предмети стають “все більше поверхневими, неглибокими, банальними – дрібною розмінною монетою” [12, с.30]. Це речі – одностенки, котрих замість довгого життя в серці будинку та людському серці (як улюблена іграшка чи скрипучий стілець дідуся) чекає хвилинка комарине буття [12, с. 30]. Автоматично з'являється думка, що винаходити щось нове, оригінальне – немає потреби.

Доступність та широкий вибір товарів разом із вдало відпрацьованими маркетинговими технологіями формують у підростаючого покоління споживацький тип мислення з чітко заданими параметрами, що вписуються в просту формулу: “заробити – придбати – спожити”. Подібний максимально спрощений варіант задоволення бажань вилучає зі свого кругообігу творчість, а отже, й прогресування фантазії.

Вітрина сучасного іграшкового магазину – яскравий приклад недоцільності та зайвості товарів. Цінність іграшки – в її розвиваючому потенціалі. Вона повинна бути поліфункціональною: автомобіль має трансформуватися в човен, літак, бронетранспортер тощо. Якщо дитина в стільчику, крім стільчика, нічого побачити не може – це регрес. Дорослі, купуючи безліч атрибутів для гри, тим самим сприяють занепаду фантазії.

Нині ми є свідками парадоксального явища: з одного боку, діти ростуть з дефіцитом батьківської уваги, а з іншого, сучасна сім'я – дитиноцентрична.

В ній відсутня традиційна ієрархія, на якій формувалася наша етнокультура. У малюка створюється враження, ніби світ крутиться навколо нього. Вислів “Сім'я з двома дітьми – вже багатодітна” – реалії новітніх часів. Все рідше під одним дахом живуть три, чотири покоління, що збіднює комунікативний потенціал особистості. Сфера активності дорослих, а досить часто й творчості, виноситься за межі родини. Водночас присутність батьків в сімейному колі часто буває досить умовною, оскільки ЗМІ, інтернет по-справедливому є фагоцитами часу. Найбільш бентежить те, що останні володіють більшим магнетизмом, ніж власні діти.

Видозмінюється співвідношення часових витрат в житті пересічної сім'ї, пов'язаних з реаліями сьогодення. Мінімізація спільних справ дітей та дорослих, брак уваги, шкільне та позашкільне перевантаження не сприяють гармонізації особистості. “Члени сім'ї зустрічаються тільки увечері, втомлені, все поспішають, проводячи увесь день ніби в різних світах, збираючи різні впливи, різні враження. А вдома на них чекають господарські справи” [6, с.112].

Н.І. Струж умовно ділить сучасну батьківську громаду на три категорії. До першої, найчисельнішої, відносяться “зайняті, втомлені повсякденними дорослими клопотами і як наслідок – неухажливі та байдужі до проблем своїх дітей”. [9, с. 59]. Спілкування зводиться до лаконічних фраз типу: “Не чіпай! Помовч! Не заважай! Мені ніколи!” До другої групи зараховані занадто амбітні, не в міру стурбовані успіхами своїх дітей [9, с. 60]. І лише третя група батьків виховує своїх чад, “опираючись на здоровий глузд та свій індивідуальний досвід” [9, с. 60]. Розмірковуючи над цією градацією, можна зробити висновок, що лише незначна частка дітей має шанс на повноцінний гармонійний розвиток.

Тотальна урбанізація, ускладнена науково-технічним прогресом, відмежувала підростаюче покоління від живої природи, позбавляючи тим самим найпростіших стимулів формування творчої уяви. Міський пейзаж прибудинкових територій з дитячими майданчиками все рідше й рідше прикрашається власноруч побудованими халабудами, мостами, сховищами. Вулиця стає нецікавою для школяра. Пропонуючи готові розваги, ми позбавляємо їх можливості за допомогою природного підручного матеріалу відчувати себе будівельником, архітектором, конструктором. Крім того, зауважимо, що навколишнє середовище – один з найдоступніших та найпотужніших засобів естетотерапії.

Кардинально зменшилась кількість домашніх справ та обов'язків, натомість об'єм розумової праці зріс. Обтяженість шкільної програми науковими фактами призводить до того, що відповіді даються школяра ще до виникнення запитань, блокуючи тим самим природню цікавість. Уява активізується, коли відчувається брак знань, коли мислення не знаходить розв'язку проблемної ситуації. Дитині необхідно прожити етап, коли вигадка “приклеює” хмари на небо, зорі стають розсипними ліхтариками, а радіація – всепроникаючою повітряною медузою. Також виникає дисбаланс між співвідношенням розумової та фізичної праці, викликаючи невротичний стан психіки, при тому що “нині виховний процес ускладнюється характерним для постіндустріального суспільства антикатарсисним фоном” [10, с. 6]. Відме-

жовуючи підростаюче покоління від повсякденної рутинної роботи, батьки позбавляють дітей не лише сеансу трудотерапії, але й додаткового потенціалу розвитку уяви, адже будь-яку справу можна оживити яскравою вигадкою, перетворивши її в гру.

Буття сучасної дитини ускладнюється загальною атрофованістю почуття прекрасного. Наш час по-справедливому можна назвати періодом етико-естетичної кризи. Варто проаналізувати новітню мультиплікаційну продукцію, щоб зробити висновок про формування дуалістичності в сприйнятті добра і зла. Попередні покоління виховувалися на простих та зрозумілих принципах на кшталт поезії В.В. Маяковського “Что такое хорошо и что такое плохо”, добро асоціювалось з прекрасним, зло – з потворним, за винятком хіба що казок на зразок “Аленького цветочка” С.Т. Аксакова. Сьогодні ми бачимо на екрані умовно позитивних вампірів, привидів, відьом. Масова мода на ляльки, канцтовари із зображенням Монстерхай – чи не найяскравіший приклад психолого-педагогічної гангрени у свідомості батьків. Наголошуємо, що саме лялька “несе в собі образ людини з усіма її характеристиками та ознаками”, виконує “терапевтичну роль... захисника, друга” [10, 237]. Про яку психотерапію може йтися, коли дитина взаємодіє з демонічним образом з іклами, заштитим ротом?! “Людиноподібність та надзвичайна особистісно-соціальна наповненість образу ляльки створюють першооснову її величезного психолого-педагогічного впливу на людину взагалі та на дитину зокрема” [10, с.237]. Попри намагання створити Барбі з немовлям, її все таки важко асоціювати з мамою чи дитиною. Відпочинок, розваги, подорожі – перелік найбільш характерних для неї сфер зайнятості. Її поява на пострадянському просторі 20 років тому та сьогоднішнє сприйняття дитини як обтяжуючого фактора при стереотипному бажанні “пожити для себе” гіпотетично мають взаємозв'язок.

Особливістю нашого дослідження є використання психологічного тренінгу КАРУС, розробленого В.О. Моляко, як засобу розвитку творчої уяви.

В чому особливості його стратегіального підходу? Стратегія – це “генеральна програма дій, головний напрямок пошуку і розробки, підпорядкований собі всі інші дії” [8, с. 19], охоплює як підготовчі, так і планувальні, реалізуючі дії. Досліджуючи творчу конструкторську діяльність, В.О. Моляко виділяє п'ять основних стратегій, а саме: I – аналогізування (базується на пошуці елементів схожості); II – комбінування (полягає у поєднанні найрізноманітніших механізмів, деталей); III – реконструювання (антагоністична перебудова); IV – універсальну стратегію (сумарність попередніх стратегій); V – спонтанні, «випадкові» підстановки (передбачає пошук за якимись випадковими, спонтанними орієнтирами за відсутності зрозумілих логічних зв'язків) [8, с. 19-21].

Абревіатура назв стратегій дала назву тренінговій системі КАРУС, метою якої є стимуляція та активізація творчої діяльності, а розвиток творчої уяви являється ніби похідною останньої. Таким чином, забезпечується структурна цілісність та певна векторна спрямованість занять. Засвоюючи стратегії КАРУСу, діти немовби знаходяться всередині лабораторії творчого пошуку. Проведений у 2008-2009 рр. експеримент із запровадження в практику

адаптованого до уроків образотворчого мистецтва тренінгу КАРУС в 3-4 класах ЗОШ №1 та ЗОШ №3 м. Білої Церкви засвідчив позитивну динаміку змін щодо розвитку творчої уяви.

Висновки. Виокремимо наступні групи деструктивних чинників сучасності, котрі згубно впливають на дитячу психіку загалом та на розвиток творчої уяви зокрема. Серед них:

1. надмірність перегляду телепередач, комп'ютерних ігор, посилений інформаційний тиск;
2. гіпер та гіпотурбота батьків, дефіцит психолого-педагогічних знань, умінь, навичок на тлі суспільної етико-естетичної кризи;
3. урбанізація, зменшення кількості обов'язків та фізичної праці ;
4. засилля споживацької культури;
5. брак соціально-рольових та рухливих ігор;
6. збільшення інтелектуального навантаження школярів.

Подальші перспективи дослідження вбачаються нами в продовженні адаптації тренінгової системи КАРУС на уроках образотворчого мистецтва як засобу розвитку творчої уяви та альтернативної протидії деструктивним факторам сучасності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Абраменкова В.В.* Ребенок в “закранье”: Кромешный мир компьютерных игр / В.В. Абраменкова. – М.: Лепта Книга, 2012. – 112 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид.- К. Каравела, 2009. – 400 с.
3. *Водичка Г.* Записки наследника / Густав Водичка.- К.: Амадей, 2008. – 96 с.
4. *Зяблицева М.А.* Развитие памяти и воображения у детей. Игры и упражнения / М.А. Зяблицева. - Ростов на Дону: Феникс, 2005. – 189 с.
5. *Жатсель А.* Воображение / А. Жатсель.- Пер. с фр. О. Басанцевой. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2006. – 144 с.
6. *Коломзина С.* Наша церковь и наши дети. Христианское воспитание в современном мире / С. Коломзина. – М.: ОБРАЗ, 2007. – 192 с.
7. *Кузин В.С.* Психология. Под ред. Б. Ф. Ломова. Учебник. - 2-е изд., перераб. и доп. / В.С. Кузин. – М.: Высшая школа, 1982. – 256 с.
8. Стратегії творчої діяльності: школа В.О. Моляко / За загальною редакцією В.О. Моляко. - К.: «Освіта України», 2008. – 702 с.
9. *Струж Н.І.* Вплив сім'ї та формування обдарованості особистості / Н.І. Струж // Обдарована дитина. - 2013.-№1.- С. 59-62
10. *Федій О.А.* Естетотерапія. Навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. / О.А. Федій. - К.: “Видавництво “Центр учбової літератури”, 2012.- 304 с.
11. *Эйнон Д.* Творческая игра. От рождения до десяти лет. Пер. с англ. / Д. Эйнон. - М.: Педагогика, Пресс, 1995.- 192 с.
12. *Шмырев М.* В сердце дома / М.Шмырев // Отрок. – 2014, №5(71). – С. 28-31.

REFERENCES TRANSLITERATED

1. *Abramenkova V.V.* Rebenok v “zajekran'e”: Kromeshnij mir kompjuternyh igr / V.V. Abramenkova. - M.: Lepta Kniga, 2012. - 112 s.
2. *Vikova ta pedagogichna psihologija: Navch. posib.* / O.V. Skripchenko, L. V. Dolins'ka, Z.V. Ogorodnijchuk ta in. 2-ge vid.- K. Karavela, 2009. - 400 s.
3. *Vodichka Gustav.* Zapiski naslednika / G. Vodichka.- K.: Amadej, 2008. - 96 s.

4. Zjabliceva M.A. Razvitie pamjati i voobrazhenija u detej. Igy i uprazhnenija / M.A. Zjabliceva. - Rostov na Donu: Feniks, 2005. - 189 s.
5. Zhatsel' A. Voobrazhenie / A. Zhatsel'.- Per. s fr. O. Basancevoj. - M.: FAIR-PRESS, 2006. - 144 s.
6. Kolomzina C. Nasha cerkov' i nashi deti. Hristianskoe vospitanie v sovremennom mire / C. Kolomzina. - M.: OBRAZ, 2007. -192 s.
7. Kuzin V.S. Psihologija. Pod red. B.F. Lomova. Uchebnik. - 2-e izd., pererab. i dop. / V.S. Kuzin. - M.: Vysshaja shkola, 1982. - 256 s.
8. Strategii tvorchoi dijal'nosti: shkola V.O. Moljako / Za zagal'noju redakcieju V.O. Moljako. - K.: "Osvita Ukraïni", 2008. - 702 s.
9. Struzh N.I. Vpliv simi ta formuvannja obdarovanosti osobistosti / N.I. Ctruzh // Obdarovana ditina. - 2013. -№1. - S. 59-62
10. Fedij O.A. Estetoterapija. Navch. posib. 2-ge vid. pererob. ta dop. / O.A. Fedij. - K.: "Vidavnictvo "Centr uchbovoi literaturi", 2012. - 304 s.
11. Jejn D. Tvorcheskaja igra. Ot rozhdenija do desjati let. Per. s angl. / D. Jejn D. - M.: Pedagogika, Press, 1995. - 192 s.
12. Shmyrev M. V serdce doma / M. Shmyrev // Otrok .- 2014.-№5 (71). - S. 28-31.

Vinnichuk I. P. PECULIARITIES of CREATIVE IMAGINATION DEVELOPMENT in PRIMARY SCHOOL-AGE CHILDREN UNDER PRESENT-DAY CONDITIONS. The article studies the role of modern conditions of society in creative imagination development in primary school-age children by analyzing the factors of negative impact of information society on personality development. Among them are mobile phone overuse, computer game and television addiction, given the general decline of outdoor activities and social role games. It summarizes the previous works by the scientists who investigated the above mental process at this age stage. The article describes play activity transformation in child's life and communication deficit. The author dwells upon the modern doll phenomenon and its ethical and aesthetic significance for the rising generation upbringing. The article refers to changes in the traditional family hierarchy, the ratio of time spent, types of parent audiences based on their attitude to their duties and the role of these factors in personality development. It outlines the determinants of the subject information environment given its significance for creative imagination development. Present-day consumer emphasis is defined as destructive leverage for the latter. The situation is complicated by children's isolation from the natural environment. The KARUS training system developed by V.O. Molyako is thought to be a means of creative imagination development. For this purpose it is suggested that it should be adapted and implemented in primary school Fine Art classes.

Keywords: creative imagination, strategy, KARUS, combination strategy, analogizing, remodeling, universal strategy, strategy of spontaneous substitutions.

Отримано 2.02.2015